

नागरी जिल्हाधिकाऱ्यांकडे सुसुत्रीकरण व
योजनेच्या प्रभावीकरण
मार्गदर्शक तत्वे विहित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
शासन निर्णय क्र. विधयो - १०२०००/१५९२/प्र. क्र. १८९/नवि-४
दि. ५ मार्च, २००२.

संदर्भ : १) शासन निर्णय, नगरविकास विभाग, क्र. विधयो -१०९४/२४१ नवि - ४, दि. २४ जानेवारी, १९९६
२) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग क्र. विधयो - १०९७/१६७३/प्र.क्र. /९७/नवि-४,
दि. ५ फेब्रुवारी १९९८.

प्रस्तावना :

राज्यातील नागरी क्षेत्रातील विशेष घटक लोकसंख्येच्या कल्याणासाठी शासनाचे उक्त संदर्भ क्र. (१) येथील शासन निर्णयान्वये "नागरी दलित वस्ती सुधारणा योजना "नावाची योजना सन १९९५-९६ या आर्थिक वर्षापासून सुरु केलेली आहे. या योजनेचे सुधारीत व सर्वकष निकष तसेच योजनेची कार्यपद्धती उपरोक्त संदर्भ क्र. (२) येथील शासन निर्णयान्वये विहित करण्यात आलेली आहे.

०२. "नागरी दलित वस्ती सुधारणा योजना" योजना ही "जिल्हास्तरीय" व "विशेष घटक लाभार्थी" साठीची योजना असल्याने या योजनेच्या तरतूदी विशेष घटक योजनेच्या जिल्हा वार्षिक योजनेमधून उपलब्ध केल्या जातात. अशाच प्रकारची योजना ग्रामीण भागासाठी समाजकल्याण विभागामार्फत देखील राबविण्यात येते. विकेंद्रीकरणाच्या धोरणास अनुसरून समाज कल्याण विभागाने दि. ४ नोव्हेंबर, २००० च्या शासन निर्णयान्वये ग्रामीण भागातील "दलित वस्ती सुधारणा

योजना" ही योजना जिल्हापरिषदेकडे वर्ग करण्याचा निर्णय घेतला आहे. याच धर्तीवर नागरी भागातील "दलित वस्ती सुधारणा योजना" या योजनेचे जिल्हा स्तरावरील संनियंत्रण संबंधीत जिल्हाधिका-याकडे देण्याबाबत तसेच योजनेच्या प्रभावी अमलबजावणीकरीता मार्गदर्शक तत्वे विहित करण्याबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :- "नागरी दलित वस्ती सुधारणा योजना" या योजनेचे यापूर्वी निर्गमित केलेले सर्व शासन निर्णय, अधिक्रमित करून या योजनेचे संनियंत्रण जिल्हा स्तरावर करण्यास व ते संबंधीत जिल्हाधिकारी, यांचेकडे सुपूर्द करण्यास तसेच योजनेच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी खालीलप्रमाणे मार्गदर्शक तत्वे विहित करण्यास शासन याद्वारे मान्यता देत आहे.

मार्गदर्शक तत्वे :-

१) या योजनेअंतर्गत हाती घेण्यात येणाऱ्या कामासाठी १००% राज्य शासकीय अनुदान अनुज्ञेय राहिल. २) सदरची योजना राज्यातील केवळ नागरी भागासाठी लागू असून ती जिल्हास्तरीय तसेच विशेष घटक लाभार्थीसाठीची योजना असल्याने त्यासाठी विशेष घटक योजनेच्या जिल्हा वार्षिक योजनेमधून तरतूद होणे आवश्यक राहिल. संबंधित जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाने जिल्हातील नागरी संस्थांची संख्या व त्यांना अनुज्ञेय असलेले कमाल अनुदान लक्षात घेऊन वार्षिक _____ करावी.

अ.क्र.	नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था	कमाल अनुज्ञेय अनुदान
१.	महानगरपालिका	रु. १००.०० लक्ष
२.	"अ" वर्ग नगरपरिषद रु.	रु. ५०.०० लक्ष
३.	"ब" व "क" वर्ग नगरपरिषद	रु. २५.०० लक्ष

३) एका आर्थिक वर्षामध्ये या योजनेअंतर्गत नागरी स्वराज्य संस्थांच्या दर्जा निहाय उपरोक्त नमूद केल्याप्रमाणे वित्तीय मर्यादेपर्यंत कमाल अनुदान अनुज्ञेय राहिल. तथापि, उपरोक्त नमूद करण्यात आलेली कमाल वित्तीय मर्यादा.

(अ) जेव्हा जिल्ह्यातील एकूण नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांचेकी काही नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी परिपूर्ण प्रस्ताव विहित मुदतीत जिल्हाधिकाऱ्यांकडे सादर न केल्यास अथवा इतर कारणांमुळे जिल्ह्यासाठी उपलब्ध असलेली तरतूद आर्थिक वर्षाअखेर शिल्लक राहत असेल.

अशा अपवादात्मक परिस्थितीमध्ये शासनाच्या पूर्वसमतीने, जिल्ह्यातील इतर विशेष घटक लाभार्थी जनतेला सोई सुविधा देण्याकरिता शिथिल करता येईल. मात्र यासाठी संबंधीत जिल्हाधिकारी, यांनी शासनास अशा प्रकारचा स्वयस्पष्ट व परिपूर्ण स्वतंत्र प्रस्ताव सादर करणे आवश्यक राहिल. आर्थिक निकष शिथिल केल्यामुळे संबंधीत नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेस त्यांना विहित दराने अनुज्ञेय इतक्या कमाल मर्यादेपर्यंत अतिरिक्त अनुदान एका आर्थिक वर्षामध्ये अनुज्ञेय राहिल, व यासाठी संबंधीत नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी अतिरिक्त निधीच्या मागणीचा परिपूर्ण प्रस्ताव स्वतंत्रपणे संबंधीत जिल्हाधिकारी, यांचेकडे सादर करणे आवश्यक राहिल.

४) या योजनेअंतर्गत नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या क्षेत्रातील अनुसूचित जाती तसेच नवे बौद्धांसाठी आरक्षित असलेल्या प्रभागामध्ये तसेच अनुसूचित जातीच्या राखीव प्रभागाशिवाय इतर प्रभागातील ज्या वस्तीतील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध (विशेष घटक) यांची लोकसंख्या ५०% किंवा त्यापेक्षा अधिक आहे, अशा वस्त्यांमध्ये या शासन निर्णयात खाली नमूद करण्यात आलेली नागरी सुविधा विषयक कामे हाती घेता येतील.

५) शहरातील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध यांचेसाठी आरक्षित प्रभाग तसेच अनुसूचित जाती व नवबौद्ध नागरीकाचे प्रमाण जेथे तुलनेत अधिक असेल तेथे प्राधान्ये (उत्तरत्या क्रमाने) या योजनेअंतर्गतची अनुज्ञेय कामे हाती घेण्यात यावीत.

६) योजनेअंतर्गत अनुज्ञेय असलेली कामे :-

अ) रस्ते, पोच-रस्ते, जोड-रस्ते, रस्त्यांचे डांबरीकरण, सिमेंटीकरण (अत्यंत अपवादात्मक परिस्थितीत वस्त्यांकरिता कच्चे रस्ते), नाले बांधकाम, नाल्यांवर फरशी बांधणे, विहीर दुरुस्ती तसेच उघड्या विहिरींवर कठडे बांधणे, नदीच्या काठावर अथवा डोंगर उतारावर संरक्षक भिंती तसेच कठडे बांधणे, छोटे पुल, पिण्याच्या पाण्यासाठी, सोई-सुविधा, (हापसा, पाण्याची टाकी) सार्वजनिक उपयोगासाठी मुताय्या व शौचालये बांधणे, रस्त्यावरील विजेचे दिवे, बालवाडी, बगीचे, बगीच्यांमध्ये पक्क्या स्वरूपाचे बसवायचे खेळाचे साहित्य, समाज मंदिर, वाचनालय, व्यायामशाळा, दवाखाने, सांस्कृतिक केंद्र, दुकाने, स्मशान भूमीचा विकासही व यासारखी सार्वजनिक हिताची अन्य कामे हाती घेता येतील.

ब) शहरातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेस स्थानिक गरजेनुसार एखादे काम या योजनेअंतर्गत हाती घ्यावयाचे असल्यास व ते योजनेच्या अटी व शर्तीची पूर्तता करित असल्यास असे काम शासनाच्या पूर्व संमतीने घेता येऊ शकेल.

ब) या योजनेअंतर्गत कामे हाती घेताना "पायाभूत सेवा सुविधांच्या" कामांचा प्राधान्य असणे आवश्यक राहिल.

क) शहराच्या मंजूर विकास योजनेतील प्रस्तावानुसार अनुज्ञेय असलेली विकास योजनेअंतर्गत कामे या योजनेअंतर्गत हाती घेता येतील.

ड) या योजनेअंतर्गत हाती घेतलेल्या कामांची भविष्यातील दुरुस्ती व देखभाल याचा खर्च स्थानिक संस्थेने स्वतःच्या निधीतून करावा. प्राप्त अनुदान कोणत्याही परिस्थितीत देखभाल अथवा दुरुस्तीसाठी वापरू नये.

७) अनुदान अनुज्ञेय होण्यासाठी प्रस्ताव सादर करण्याची कार्यपद्धती :-

अ) या योजनेअंतर्गत अनुदान अनुज्ञेय होण्यासाठी प्रस्तावित कामांची "निवड निश्चिती", करणारा संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या सर्वसाधारण सभेचा ठराव असणे आवश्यक राहिल.

ब) या योजनेअंतर्गत वरील नमूद केल्याप्रमाणे अनुज्ञेय प्रभागामध्ये हाती घ्यावयाच्या बांधकाम विषयक कामांसाठीचे रेखांकन/नकाशे संबंधीत नगरपरिषदे संदर्भात जिल्हा स्तरावरील नगर रचना कार्यालयातील अधिकाऱ्यांकडून व महानगरपालिका संदर्भात महानगरपालिकेच्या नगररचना अधिकाऱ्यांकडून मंजूर करून घेणे आवश्यक राहिल. जिल्हा

स्तरावरील नगररचना कार्यालयाने संबंधीत नगरपरिषदेचा बांधकाम विषयक प्रस्ताव महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम १९६६ नुसार सुसंगत आहे की नाही हे तपासणे आवश्यक आहे. त्यामध्ये प्रामुख्याने विकास योजनेचा जमीन वापर व आरक्षणगाबाबत सखोल छानणी अपेक्षित आहे.

क) रेखांकन/नकाशे मंजूरीनंतर हाती घ्यावयाच्या कामावरील खर्चाच्या तयार करण्यात आलेल्या अंदाजपत्रकास प्रचलित कार्यपद्धतीनुसार नगरपरिषदांबाबत संबंधीत सार्वजनिक बांधकाम विभाग अथवा महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण अथवा नगररचना विभागातील अंमलबजावणी कक्ष येथील सक्षम प्राधिकाऱ्याची तांत्रिक मंजूरी घेणे आवश्यक राहिल. महानगरपालिकांच्या बाबतीत संबंधीत महानगरपालिकेचे नगर अभियंता प्रस्तावांस तांत्रिक मान्यता देण्यास सक्षम असतील.

ड) अशा प्रकारे रेखांकन मंजूरी तसेच तांत्रिक मंजूरी प्राप्त करून तयार करण्यात आलेला प्रस्ताव निधीच्या उपलब्धतेसाठी संबंधीत जिल्हाधिकारी, यांचेकडे लागू करण्यात यावा.

इ) नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी शासनाने विहित केलेल्या कार्यपद्धतीचा अवलंब करून आवश्यक त्या सहपत्रांसह निधीच्या मागणीचा परिपूर्ण प्रस्ताव सादर केल्यानंतर संबंधित जिल्हाधिकारी, यांनी प्रस्तावाची सखोल तपासणी करावी. जिल्हासाठी उपलब्ध असलेली तरतूद लक्षात घेऊन निधीच्या उपलब्धतेनुसार प्रस्तावास जिल्हास्तरीय समितीची "प्रशासकीय व वित्तीय" मान्यता प्रदान करावी. या योजनेअंतर्गत हाती घ्यावयाच्या कामांना पूर्वं प्रशासकीय मंजूरी आवश्यक असल्यामुळे कोणत्याही परिस्थितीत कार्यांतर प्रशासकीय मंजूरी देण्यात येऊ नये.

८) प्रस्तावासोबत सादर करावयाची प्रमाणपत्रे:-

अ) प्रस्तावित कामांसाठी शासनाच्या इतर कोणत्याही योजनेअंतर्गत अर्थसहाय्य घेतले नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र.
ब) प्रस्तावातील काम ज्या जमिनीवर घ्यावयाचे आहे ती जमिन नगरपरिषद महानगरपालिकेच्या ताब्यात असल्याचे प्रमाणपत्र.

क) प्रस्तावित काम हे ज्या वस्तीतील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध (विशेष घटक) यांची लोकसंख्या ५०% किंवा त्यापेक्षा अधिक आहे अथवा अनुसूचित जातींसाठी राखीव असलेल्या प्रभागातीलच असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र.

ड) सक्षम प्राधिकाऱ्यांकडून प्राप्त झालेल्या तांत्रिक मान्यतेच्या आदेशाची प्रत.

ई) बांधकाम विषयक काम असल्यास नगररचना शाखेकडून प्रस्तावित कामाच्या रेखांकन/नकाशांना मंजूरी प्राप्त झाल्याच्या आदेशाची प्रत.

९) निधी वितरण विषयक कार्यपद्धती :-

"नागरी दलित वस्ती सुधारणा योजना" या योजनेसाठी उपलब्ध जिल्हानिहाय तरतूदीचे वितरण प्रत्येक आर्थिक वर्षासाठी स्वतंत्रपणे शासनाकडून सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांकडून आर्थिक वर्षाच्या सुरुवातीस करण्यात येईल. शासनाने वितरीत केलेल्या जिल्हानिहाय तरतूदी प्राप्त झाल्यानंतर जिल्हातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना निधीचे वितरण निश्चित करण्यासाठी खालीलप्रमाणे "जिल्हास्तरीय समिती" जिल्हाधिकारी यांचे अध्यक्षतेखाली नियुक्ती करण्यात आली आहे.

नगरपरिषदांबाबत -

अ) जिल्हाधिकारी	-	अध्यक्ष
ब) सहाय्यक संचालक/	-	सदस्य
नगररचनाकार (संबंधित जिल्हा)	-	सदस्य
विशेष जिल्हा समाजकल्याण	-	
अधिकारी (संबंधित जिल्हा)	-	विशेष निर्मात्रित
नगरपरिषदांचे मुख्याधिकारी	-	
(प्रस्ताव सादर केलेल्या)	-	सदस्य सचिव
जिल्हाधिकारी कार्यालयातील	-	
नगरपालिका प्रशासनाचे अधिकारी	-	

महानगरपालिका:-

अ) जिल्हाधिकारी	-	अध्यक्ष
ब) महानगरपालिकेतील नगररचना शाखा अधिकारी	-	सदस्य
क) विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी (संबंधित जिल्हा)	-	सदस्य
ड) संबंधित महानगरपालिकेचे आयुक्त अथवा त्याचे प्रतिनिधी	-	विशेष निर्मात्रित
इ) जिल्हाधिकारी कार्यालयातील नगरपालिका प्रशासनाचे अधिकारी	-	सदस्य सचिव

(टिप : वित्त विभागाने वेळोवेळी निधी वितरणाविषयक निर्गमित केलेल्या आदेश सूचनांनुसार निधी वितरणाची दक्षता जिल्हाधिकारी कार्यालयाने घ्यावी.)

१०) जिल्हास्तरीय समितीची कार्यसभा पुढील प्रमाणे असेल :-

- अ) जिल्हा वार्षिक योजनेत उपलब्ध असलेल्या "विशेष घटक योजनेच्या" तरतूदीमधून जिल्हातील नागरी संस्थांची (महानगरपालिका व नगरपरिषदाची) संख्या व दर्जा (उदा. अ.ब, क, वर्ग नगरपरिषदा) विचारात योजनेच्या निकषानुसार अनुज्ञेय असलेले कमाल अनुदान वितरित करणे.
- ब) जिल्हाधिकारी, यांनी या समितीची प्रत्येक आर्थिक वर्षात किमान तीन महिन्यातून एक बैठक आयोजित करावी. (आवश्यकतेनुष्य जादा बैठक घेण्याची मुभा जिल्हाधिकाऱ्यांना असेल.)
- क) संबंधित जिल्ह्याचे नगररचना शाखेच्या अधिकार्यांनी जिल्हातील नगरपरिषदांकडील बांधकाम विषयक कामकाज असल्यास उपरोक्त परि. (७)(ब) प्रमाणे छानणी करून अहवाल प्रत्येक बैठकीत द्यावा. महानगरपालिकेबाबत संबंधित नगररचना अधिकारी यांची हीच जबाबदारी राहिल.
- ड) विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांनी संबंधित जिल्हा वार्षिक योजनेअंतर्गत उपलब्ध तरतूद पुरेशी आहे काय, हे पाहून जिल्हा नियोजन विकास मंडळाच्या बैठकीत पुरेशी तरतूद उपलब्ध करून घेण्याच्या दृष्टीने प्रयत्नशील रहावी. तसेच संबंधित नागरी संस्थेने हाती घेतलेले काम योजनेच्या निकषानुसार होत आहे किंवा कसे याबाबत "प्रत्यक्ष स्थळ पाहणी" करून अहवाल प्रत्येक बैठकीत द्यावा.
- इ) जिल्हाधिकारी, कार्यालयातील नगरपालिका प्रशासनाचे अधिकारी यांनी जिल्हास्तरीय समितीच्या बैठकांचे आयोजन करणे, इतिवृत्त तयार करणे, तसेच संबंधित जिल्हातील नागरी संस्थांचे निधी मागणीचे परिपूर्ण प्रस्ताव उपरोक्त परिच्छे-८ मधील कागदपत्रासह जिल्हास्तरीय समितीसमोर मंजूरीसाठी ठेवणे, मान्यता प्राप्त झाल्यानंतर संबंधितांना कळविणे, इत्यादी कार्यवाही करून त्याबाबतचा अहवाल प्रत्येक बैठकीत द्यावा.

तसेच -

१) जिल्हाधिकाऱ्यांमार्फत वितरित करण्यात आलेला सदरील निधी हा नगरपरिषदाच्या बाबतीत संबंधित नगरपरिषदेचे मुख्याधिकारी व जिल्हाधिकारी अथवा त्यांच्या स्थानिक प्रतिनिधी व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांचे नावे राष्ट्रीयकृत बँकेच्या "संयुक्त बँक खात्यामध्ये" जमा करावा. महानगरपालिकांच्याबाबतीत हा निधी आयुक्त, जिल्हाधिकारी व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांचे नावे राष्ट्रीयकृत बँकेच्या "संयुक्त बँक खात्यामध्ये" जमा करावा. जेणेकरून हा निधी केवळ या योजनेअंतर्गतच्या विहित प्रयोजनासाठीच खर्च होईल.

२) अशा प्रकारे संयुक्त बँक खात्यावर जमा करण्यात आलेल्या निधी हाती घेण्यात आलेल्या कामांच्या प्रगतीनुसार टप्प्या-टप्प्याने खर्च करण्यात यावा. निधीच्या बँक खात्यातील वितरणासाठी वर नमुद केलेल्या अधिकाऱ्यांपैकी कोणत्याही

दोन व्यक्तींची सही आवश्यक असेल, तसेच नगरपरिषदांच्या बाबतीत नगरपरिषद मुख्याधिकाऱ्यांची व महानगरपालिकांच्या बाबतीत महानगरपालिका आयुक्तांची सही आवश्यक राहिल.

३) ह्या योजनेअंतर्गत नागरी स्थानिक संस्थेस वितरीत करण्यात आलेली निधी संबंधीत आर्थिक वर्षाअखेर खर्च करणे आवश्यक राहिल व त्याप्रमाणे "विनियोग प्रमाणपत्रे" एक वर्षाच्या आत सादर करणे आवश्यक राहिल.

(अत्यंत अपवादात्म परिस्थितीत विनियोग प्रमाणपत्र सादर करणेसाठी मुदतवाढ देण्यास संबंधीत जिल्हाधिकारी सक्षम असतील मात्र अशा नागरी संस्थांच्या अडचणीची खातजमा करावी.)

नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी त्यांना यापूर्वी वितरीत करण्यात आलेल्या निधीची विनियोग प्रमाणपत्रे सादर न केल्यास पुढील अर्थसहाय्य मंजूर करण्यात येवू नये.

४) वरील प्रमाणे विहित करण्यात आलेल्या निकषांनुसार राज्य शासनाकडून वितरीत करावयाचा निधी या योजनेशी संबंधीत विभागाच्या अर्थसंकल्पातील लेखाशिर्ष "२२१७-नगर विकास, १९१ - स्थानिक संस्था, महानगरपालिका, नगर विकास प्राधिकरणे, नगर सुधार मंडळे, इ. सहाय्य पंचवार्षिक योजनेअंतर्गत योजना (२३) नागरी भागातील दलित वस्तीमध्ये सुविधा पुरविणे (२२१७११४१)" या लेखाशिर्षाखालील संबंधित आर्थिक वर्षात उपलब्ध अर्थसंकल्पीय जिल्हानिहाय तरतूदीमधून खर्च घालण्यात यावा.

३१) इतर उपाय योजना :-

या योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीकोनातून संबंधीत जिल्हाधिकारी, यांचेकडे या योजनेच्या जिल्हास्तरावरील "सनियंत्रणाची" जबाबदारी सोपविण्यात येत आहे.

अ) संबंधीत जिल्हाधिकारी यांची जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाच्या बैठकीत जिल्हातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांची संख्या व योजनेची वित्तीय मर्यादा लक्षात घेऊन आपल्या जिल्हासाठी या योजनेतर्गत आवश्यक असलेली तरतूद उपलब्ध करून घ्यावी. तसेच या योजने संदर्भात जिल्हा नियोजन मंडळाच्या बैठकीत आवश्यक ती माहिती मा. अध्यक्ष व सर्व सदस्यांना उपलब्ध करून द्यावी. एखाद्या जिल्हासाठी आर्थिक वर्षाच्या सुरवातीस या योजनेअंतर्गत जिल्हा वार्षिक योजनेमध्ये पूर्णपणे तरतूद उपलब्ध करून घेणे शक्य न झाल्यास जिल्हा वार्षिक योजनेतर्गत उपलब्ध बचतीतून पुर्नविनियोजनाद्वारे आवश्यक ती तरतूद उपलब्ध करून घेण्याची कार्यवाही करावी.

ब) सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांनी त्यांचेकडे दर महिन्यास आयोजित करण्यात येणाऱ्या मुख्याधिकाऱ्यांच्या बैठकीमध्ये या योजनेच्या प्रगतीचा आढावा घ्यावा आवश्यकता असल्यास यासाठी विशेष बैठक बोलवावी व या योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी घेण्याच्या दृष्टीकोनातून आवश्यक त्या सर्व उपाययोजना कराव्यात.

क) या योजनेअंतर्गत नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना वितरीत करण्यात आलेल्या निधीचा विनियोग विहित कार्यपद्धतीचा अवलंब करून योजनेच्या मार्गदर्शक तत्वानुसारच होईल याबाबतची खबरदारी संबंधीत जिल्हाधिकारी, यांनी घ्यावी व याबाबत काही अनियमितता आढळल्यास त्याचा अहवाल शासनास तात्काळ सादर करावा.

ड) या योजनेच्या गैरकारभारासंदर्भातील तक्रारींच्या अनुषंगाने प्राथमिक चौकशी करण्याचे अधिकारी जिल्हाधिकारी यांना असतील त्यासंदर्भात जिल्हाधिकारी यांनी जिल्हास्तरावर नगर रचना कार्यालयातील अधिकाऱ्यांच्या मदतीने आवश्यक ती तांत्रिक व प्रशासकीय चौकशी प्राथमिक स्वरूपात करून आपला अहवाल शासन परिपत्रक क्र. एमआयएस-१०९८/११४७/प्र.क्र.२६३/४९/नवि.१५ दि. १/११/८९ व एसआयएस १०९४/७३३/प्र.क्र.१७९/९४/नवि-१५ दि. ३०.१२.९४ मधील विहित विवरणपत्रात शासनास पाठविणे आवश्यक राहिल.

इ) या योजनेअंतर्गत नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी मागील आर्थिक वर्षामध्ये त्यांना वितरीत करण्यात आलेल्या निधीचा पूर्णपणे विनियोग करून "विनियोग प्रमाणपत्र" सादर केल्याशिवाय पुढील अनुदान वितरीत करू नये.

ई) प्रत्येक वित्तीय वर्षामध्ये शासनाकडून उपलब्ध झालेल्या जिल्हानिहाय तरतूदीमधून नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना अनुदान वितरीत केल्यानंतर उर्वरित रकमेच्या प्रत्यार्षणाचा प्रस्ताव १५ मार्च. पूर्वी शासनास खास दूतामार्फत सादर करावा. ज्या जिल्हांच्या प्रत्यार्षणाचे प्रस्ताव शासनास १५ मार्च, पूर्वी प्राप्त होणार नाहीत. अशा जिल्हांची उर्वरित रकम व्यपगत होईल व त्याची सर्व जबाबदारी संबंधीत जिल्हाधिकारी, यांचीच असेल यांची देखील नोंद घ्यावी.

ल) सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांनी या योजनेतर्गत आपल्या जिल्हातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना विपरीत निधीचा वर्षानिहाय तपशील, प्राप्त निधीतून हातील घेतलेली कामे, त्यापेकी पूर्ण काम, अपूर्ण कामे, खर्च झालेली रकम व

अर्थात् रक्कम इ. बाबतचा अभिलेख ठेवावा व ही माहिती शासनास तारांकित प्रश्न, कपात सूचना, शासनाकडून प्राप्त झालेल्या तक्रारी व मंत्रालयीन स्तरावरील महत्वाच्या बैठकासाठी आवश्यकतेनुसार तात्काळ उपलब्ध करून द्यावी.

र) प्रत्येक तिमाही बैठकीनंतर संबंधातील जिल्हाधिकारी यांनी ह्या नागरी संस्थांनी या योजनेतर्गत हाती घेतलेल्या कामकाजाच्या प्रगतीबाबतचा अहवाल नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई तसेच सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई कसा पाठवावा. अहवालामध्ये नागरी संस्थानिहाय हाती घेतलेल्या कामकाजाचे स्वरूप व संख्या पूर्णत्वाची स्थिती, अडचणी असल्यास त्याबाबतची माहिती द्यावी.

म) सदरहू योजनेतर्गत वितरीत करण्यात आलेला निधी ज्या नागरी स्थानिक संस्था आर्थिक वर्ष समाप्ती अखेर खर्च करू शकणार नाहीत. त्यांची यादी नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई व सामाजिक न्याय सांस्कृतिक कार्य क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना जिल्हाधिकारी यांनी पाठवावी.

शासनाने विहित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे सर्व संबंधितांनी काटेकोरपणे पालन करावे. प्रस्तुतचा शासन निर्णय समाजकल्याण विभागाच्या अनो. संदर्भ क्र. १२८/विवयो १, दि. २४.१०.२००१ अन्वये व वित्त विभागाच्या अनो. संदर्भ क्र. १९ १२३८ दि. २३.१२.२००१ अन्वये प्राप्त सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(भा. ई. नगराळे)

महाराष्ट्र शासनाचे सह सचिव

प्रति,